

מרכז ניר כץ למאבק באלימות ובלהט"בופוביה

דוח שנתי תשע"ד

1/8/2013–1/8/2014

דבר מנכ"לית האגודה

מרכז ניר כץ למאבק באלימות ולהט"בופוביה, הוקם בראשון לאוגוסט 2012 במסגרת אגודת הלהט"ב (האגודה לשמירת זכויות הפרט) ותחת אחריותה המקצועית. המרכז מיועד להתמודד עם התופעות הרווחות של אלימות, אפליה ופגיעה בקהילת הלהט"ב על רקע של שנאה ובורות. דו"ח זה הינו השני אותו מפרסם המרכז.

עד להקמתו של מרכז ניר כץ אירועי אלימות, אפליה ופגיעה בקהילה הגאה לא דווחו בצורה אשר אפשרה קבלת תמונה ברורה יותר לגבי היקף התופעה, ובכלל זאת מקרי הלהט"בופוביה במקומות עבודה, סירוב להשכיר דירה לבני זוג מאותו המין, סירוב לשרת להט"בים בחנויות ומסעדות, אירועי בריונות ואלימות כלפי תלמידים להט"בים במערכת החינוך, ועוד. הקמתו של מרכז ניר כץ נועדה להוות גורם שינוי ביחס למצב עגום זה, לקדם טיפול מערכתי בתופעת הלהט"בופוביה, ובכך להביא לשינוי חברתי.

הדוח השנתי הראשון (2013) חשף נתונים מדאיגים אשר לימדו, בין היתר, כי אירועי הלהט"בופוביה מתרחשים בכל רחבי הארץ, מתאפיינים ברמת חומרה גבוהה, ומלווים את כל מעגל החיים של האדם הלהט"ב. לצערנו, הדו"ח השנתי שלפנינו ממשיך ומתקף את ממצאי הדו"ח הראשון וחושף תמונה חמורה.

מאות המקרים המדווחים כוללים לא רק פגיעה ואפליה על ידי אנשים פרטיים, אלא גם התבטאויות חמורות מפי אישי ציבור מרכזיים, מנהיגים פוליטיים ואנשי דת. כל אלו מלמדים על חומרת התופעה כמו גם על עומקו של השינוי החברתי הנדרש.

נטלי שדה

מנכ"לית האגודה

המצב הקיים בשטח: בדומה למצב הידוע ממקומות אחרים בעולם, הדו"ח חושף כי גם בארץ קיימות מספר נקודות קושי במגע שבין המשטרה לבין הקהילה הגאה. בעיה ראשונה הינה גישת השוטרים בחלק מן המקרים של אלימות כלפי להט"ב עליהם היא מדווחת, ואף חמור מזה, לעיתים המשטרה היא בעצמה הצד האלים והפוגע. בנוסף, גישתם של חלק מן השוטרים, המשולבת בחשדנות המוטמעת בקהילת הלהט"ב אל מול גורמי ממסד ושלטון, יוצרת אי אמון בסיסי של חברי קהילה במשטרה, תת דיווח על אירועים ופגיעה ביכולתה של המשטרה למלא את חובתה ולהגן על ציבור הלהט"ב. לשמחתנו מצאנו במשטרה דלת פתוחה, והכרה בבעיה ובחובת המשטרה לספק פתרון למצב.

מקרים מרכזיים בזמן הדו"ח:

1. לאחר תקיפת אישה טרנסג'נדרית על ידי 11 גברים בת"א בחודש ינואר, הוגדר האירוע בחלק מדיווחי המשטרה כ'מעשה קונדס'.
2. אישה טרנסג'נדרית שהגיעה לתחנת משטרה בת"א לצורך הגשת תלונה כונתה 'קוקסינל' וזכתה ללעג ויחס משפיל.
3. מספר תלונות בהם להט"ב אוימו, הושפלו, ואף נפגעו פיזית על ידי שכנים הוגדרו כ'סכסוך שכנים' ונסגרו מחוסר עניין.

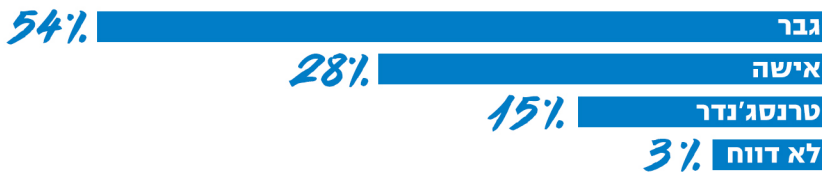
האם האירוע דווח למשטרה?

מיעוט הדיווח למשטרה (14%), בקורלציה לחומרת הפניות המדווחות, הכוללות גם אירועי אלימות והטרדה חמורים, מצביעה על חסם משמעותי בדיווח למשטרה. נדרשת פעולה שתוביל לעידוד הנגישות בקשר בין הקהילה למשטרה.

מגדר המדווחים (בהתאם לאופן ההצגה העצמית של הנפגע)

מתוך הנתונים עולה באופן מובהק כי חלקה של האוכלוסייה הטרנסג'נדרית מתוך כלל הדיווחים על פגיעה להטבופובית גדול באופן ניכר ביותר ביחס לגודלה של קהילה זו. חמשה-עשר אחוזים מכלל הפגיעות נוגעות לאוכלוסייה זו, ובכלל זאת כמה מן המקרים החמורים ביותר הכוללים תקיפה פיזית. מדובר באחוז עצום המצביע על הפגיעות הגדולה של אוכלוסייה זו, ועל הצורך להגביר את המודעות, בתוך המשטרה, לצרכים המיוחדים של הטרנסג'נדרים. אנו משערים כי לאור תהליך של בניית אמון עם הקהילה הטרנסג'נדרית עליו אנו שוקדים, מספר המקרים המדווחים סביר שאף יגדל.

מתן מענה לנפגעי להט"בופוביה כחלק ממארג סיוע משולב

מעבר לריכוז הדיווחים עצמם מטרת הקמת המרכז הינה מתן מגוון מענים רחב ככל הניתן לנפגעי להט"בופוביה. לשם כך משלב המרכז את המענים הקיימים כיום באגודה ובקהילה כולה ופועל לפיתוח מענים נוספים. כיום, הפונים אל המרכז מופנים דרכו אל שלל מענים אותם מפעילה האגודה:

- יש עם מי לדבר - קו הקשב והתמיכה
- השירות הפסיכו-סוציאלי
- השירות המשפטי
- מעקב עד סוף טיפול
- טיפול תקשורתי

התערבויות מרכזיות בתקופת הדו"ח

א. נערכו עשרות רבות של שיחות קשב ותמיכה יזומות לנפגעי להט"בופוביה. רבים מן הנפגעים חלקו את המצוקה הרבה שחוו, ודיווחו כי האירוע הלהט"בופובי הציף מחדש תחושות של פגיעות, שונות והסתרה אותן חוו לאורך תקופות משמעותיות בחייהם. רבים מן הנפגעים ציינו את ההשפעה המחזקת שהיתה לעצם הגשת הדיווח למרכז ניר כך, כמו גם את התועלת בקיום שיחות הקשב.

ב. בשיתוף המחלקה המשפטית של האגודה ניתן לנפגעים מידע בדבר זכויותיהם, נהלי ואפשרויות הגשת תלונה, ערעור על סגירת תיקים במקרי להט"בופוביה כמו גם המצב החוקי בישראל בדבר איסור אפליה על רקע נטייה מינית וזהות מגדרית.

ג. בליווי המחלקה המשפטית של האגודה ובשיתוף הנפגעים הגיש המרכז תלונות רשמיות לשורה של מוסדות בהם אירעו אירועים להט"בופוביים. בעקבות התלונות נפתחו הליכי בירור ואף שימוע לעובדים פוגעים.

זרקור: אירועי להט"בופוביה במוסדות ציבור ומדינה

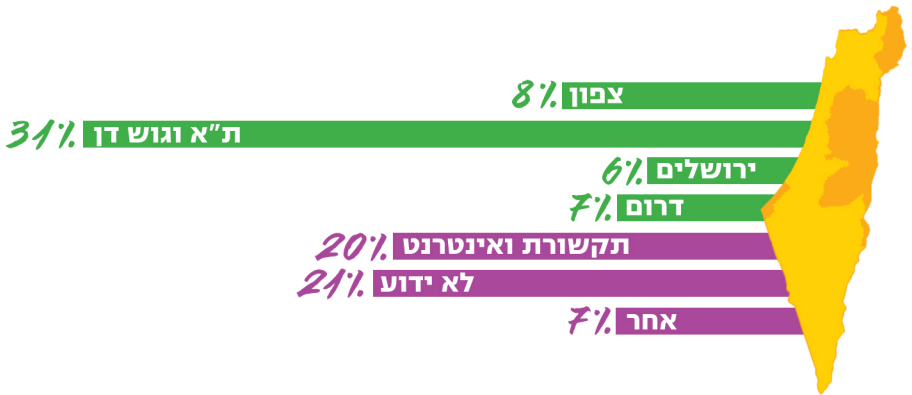
הפניות אל מרכז ניר כץ חשפו טווח נרחב של אירועים להט"בופוביים המתרחשים במוסדות ציבור ומדינה - ובהם צה"ל, בתי החולים וקופות החולים, הביטוח הלאומי ועוד. בכדי למנוע מקרים כגון אלו נדרש מאמץ הסברה וחינוך מקיף אשר מן הראוי שיובל על ידי המדינה.

בין המקרים הבולטים שדווחו למרכז:

- א.** אמירות להט"בופוביות ע"י רופאים בקופות החולים, ובהן הצעה להיבדק בדיקת איידס לאישה אשר ציינה כי היא חיה עם בת זוגה.
- ב.** פסיכיאטר בועדה רשמית של ביטוח לאומי אשר סירב להעניק קצבה לאישה טרנסג'נדרית בטענה כי תוכל לעסוק בזנות.
- ג.** עובדי רווחה המוציאים ילדים ממשפחות להט"ביות (וביחוד מידי הורים טרנסג'נדרים).
- ד.** עובד אבטחה במזיאון אשר נזף בזוג גברים שהתחבקו.
- ה.** מפקד בצה"ל אשר פקד להוריד דגל גאווה שנתלה על קיר חדר מגורים של חיילים בבסיס.
- ו.** התייחסות לא הולמת לשונות מגדרית מצוותי קבלה בבתי חולים.

להט"בופוביה מתייחסת למצבים נפשיים ולמניעים פסיכולוגיים של פרט, קבוצה או קהילה, המתבטאים בחוסר סובלנות, סלידה, כעס, השפלה, דיכוי או רחמים ומופנים כלפי הומוסקסואלים, לסביות, בי-סקסואלים וטרנסג'נדרים. ההומופוביה נסמכת על מיתוסים וסטריאוטיפים שליליים, המצדיקים אפליה על בסיס אוריינטציה מינית, לפיה סגנון החיים ההומוסקסואלי שונה מהותית מסגנון החיים ההטרוסקסואלי ולכן יש להוקיעו. תפקידה של הלהט"בופוביה נתפס, אם כן, כמחזק את החלוקה המעמדית-מגדרית בחברה המערבית.

פיזור גיאוגרפי של אירועים להט"בופובים ברחבי הארץ

אירועי להט"בופוביה אינם מוגבלים לפריפריה. הם מתרחשים גם בגוש דן, ואף בתל-אביב, אזורים הנהנים מתדמית ליברלית ופתוחה.

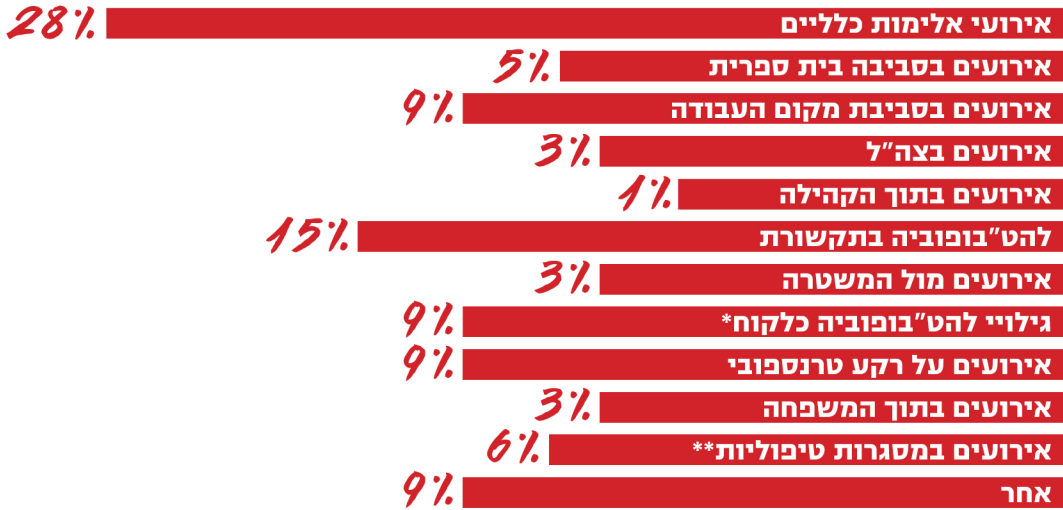

חזון המרכז ודרכי פעולתו

מרכז ניר כץ למאבק באלימות ובלהט"בופוביה יפעל למיפוי מפורט ככל האפשר של תופעות האלימות והפגיעה בקהילה הגאה. מיפוי זה יהווה את הבסיס לתוכניות התערבות ומניעה שיובילו לצמצום מימדי התופעה. במקביל יהווה המרכז כתובת לנפגעי להט"בופוביה ויעניק מענה משולב ומגוון הכולל סיוע תמיכתי, משפטי, תקשורתי וציבורי.

בשלב זה כולל המרכז:

- מרכז דיווח אינטרנטי
- מרכז דיווח טלפוני
- קמפיין תקשורתי פנים קהילתי לעידוד הפניות והדיווחים
- בניית מערכת יחסים מובנית ומוגדרת עם המשטרה
- בניית בסיס נתונים אמין ומסודר
- הפקת דוחות תקופתיים ופרסומם

* בית עסק, שירות, משרד ממשלתי וכדומה
** רופאים, פסיכולוגים, עו"סים וכד'

בחינת הקטגוריות השונות של אירועים להט"בופוביים אשר דווחו למרכז הדיווח מעלה כי האדם הלהט"ב חשוף לפגיעה להט"בופובית לכל אורך מעגל חייו - מבית הספר, דרך השירות הצבאי, מערכת ההשכלה הגבוהה, ועד מקום העבודה ואף בית המגורים והשכונה. גם במסגרות נותנות שירות שונות נתגלו פגיעות להט"בופוביות, ובהן בתי עסק, שירותי הבריאות, שירותי ממשלה, מסגרות טיפוליות ועוד.

מן הפניות המדווחות:

- א. השנה בלטו במיוחד גילויי להט"בופוביה בתקשורת ומצד אישי ציבור (15% מן הדיווחים). בין המקרים הבולטים: דברי שר החינוך שי פירון אשר ציין כי משפחה להט"בית אינה משפחה; דברי שר השיכון אורי אריאל אשר טען בראיון טלוויזיה כי הומואים אינם דבר נורמטיבי; דברי סגן שר החינוך ח"כ אבי ורצמן לפיהם "משפחה זה אבא, אמא וילד, ולא שני אבות וילד"; דברי מנכ"ל מכבי פ"ת, איציק לוזון, בראיון לעיתון מקומי כי "אלה הומואים, הם לא אנשים"; דברי רב העיר רמת גן וראש פורום חות"ם כי אין להשכיר דירה לשתי נשים לסביות, הודעת הפייסבוק של יו"ר ועד עובדי נמל אשדוד, אלון חסן "יא חתיכת הומו אל תלכלך את הקיר" ועוד.
- ב. למרכז דווחו מקרים חמורים של אפליה במקום העבודה, ובכלל אלו, אווירה לעגנית ומבזה, דרישה שלא להציג תמונות בן הזוג הלהט"ב מחשש לפגיעה בלקוחות, ואף אי קבלה לעבודה תוך ציון מפורש כי הבעלים מסרבים 'להעסיק הומוסקסואל'.
- ג. גם השנה אירועי אלימות כלליים מהווים את הקטגוריה הנרחבת ביותר (28%), ומלמדים עד כמה המרחב הציבורי הישראלי להט"בופובי. אלו כללו בין היתר: תקיפות פיזיות של זוגות להט"ב ברחוב ובשפת הים (בת"א, נתניה, אשדוד, ירושלים, ר"ג ועוד), יריקות, שריקות וקללות, השחתת דלתות ורכבים של משפחות להט"ב, השארת מסרים מאיימים בתיבות דואר ועוד.
- ד. תופעה חמורה של סירוב להשכיר דירות ללהט"ב דווחה השנה, ובכלל זאת דרישה מצד בעלי בתים כי יורדו דגלי גאווה מן המרפסות (באר-שבט, ת"א), זאת תוך איום בסנקציות שונות. בחלק מן המקרים התאגדו שכנים כנגד תלית דגל הגאווה.

1. האירועים הלהט"בופובים מתרחשים בכל מקום במרחב הציבורי (חוף ים, רחוב), מקום עבודה, או בהקשר ביתי.

2. רק מיעוט של המקרים מדווח למשטרה יש בכך להעיד על קושי של להט"ב בנגישות לשירותים הציבוריים ומערכות הסיוע.

3. הקהילה הטרנסג'נדרית חשופה במיוחד לפגיעה על רקע להט"בופובי 15% מן המקרים המדווחים נוגעים לה. ישנה חשיבות עליונה לפיתוח מענים מיוחדים (בתחום החינוכי, ההסברתי, שיפור הקשר עם המשטרה, ובתחום הרווחה) לטובת קהילה זו.

4. השנה בלטו במיוחד גילויי להט"בופוביה בתקשורת ומצד אישי ציבור (15% מן הדיווחים) לצערנו פוליטיקאים, אישי ציבור ואנשי דת מהווים פעמים רבות גורם מסית, ולאמירותיהם יכולות להיות השלכות קשות על מצב קהילת הלהט"ב בארץ.

ניר כץ ז"ל

ניר כץ ז"ל נולד ב-18 ביולי 1983 לאמו, אילה, ולאביו, רמי כץ ז"ל, אשר נפל בעת שירות מילואים באסון צאלים א', ב-17 ביולי 1990, בהיותו של ניר בן 7. ניר גדל בגבעתיים ולאחר מכן במודיעין, והתגייס לשרות כמתכנת מחשבים באחת מיחידות המחשבים בחיל המודיעין. לאחר שחרורו החל ללמוד מדעי המחשב במרכז הבין-תחומי בהרצליה. לאחר יציאתו מהארון, ותוך שהוא חולק את חייו עם בן זוגו, תומס, בחר ניר בדרך חיים של נתינה והתנדבות למען הקהילה הגאה, וזאת כמדריך בקבוצת הנוער של האגודה - "ברנוער". ניר האמין בערכי הגאווה בזהותו, בנתינה לזולת, ובחיזוק הקהילה הגאה.

ב-1 באוגוסט 2009, בגיל 26 בלבד, נרצח ניר בפשע השנאה החמור בתולדות הקהילה הגאה בישראל. יהי זכרו ברוך.

לדיווח על אירוע להט"בופוביה: nirkatz.glbtt.org.il

"יש עם מי לדבר" - קו הקשב המידע והתמיכה של האגודה פועל בימים א'-ה' בשעות 19:30-22:30 בטלפון 03-6205591 או במייל yesh@glbt.org.il

משרדי האגודה

רח' נחמני 28 ת"א, ת.ד. 29523 תל-אביב, 61294
03-6205590